

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ ЛОХВИЦЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В.М.Коленко, студент

*Науковий керівник: А.Д.Діброва, кандидат економічних наук, доцент
Національний аграрний університет*

Визначено рівень та ефективність державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників Лохвицького району Полтавської області. На основі проведеного аналізу сформульовано відповідні висновки.

Определенны уровень и эффективность государственной поддержки сельскохозяйственных товаропроизводителей Лохвицкого района Полтавской области. На основе проведенного анализа сформулированы соответствующие выводы.

Постановка проблеми. Формування конкурентоздатного агропродовольчого виробництва потребує розробки та впровадження ефективного механізму державної підтримки аграрного сектора. Об'єктивна необхідність державної підтримки сільського господарства теоретично загальноновизнана і обумовлена специфікою галузі. Серед найбільш важливих причин державного втручання виділяють: необхідність забезпечення продовольчої безпеки, низький рівень конкурентоздатності, продуктивності праці та ефективності сільськогосподарського виробництва, ціновий диспаритет щодо сільськогосподарської продукції, значний ризик ведення агробізнесу та його висока ресурсомісткість тощо. Із врахуванням вищезазначених обставин в розвинутих країнах сформовано відповідні системи державної підтримки, які характеризуються прозорістю та регулюються вимогами СОТ (Світової організації торгівлі) [1].

Україна з кожним роком нарощує обсяги фінансових ресурсів, призначених на підтримку розвитку сільськогосподарського виробництва. Проте вони не обертаються бажаною продуктивною віддачею і необхідним фінансовим забезпеченням товаровиробників, що свідчить про недостатню ефективність системи державної підтримки сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема обґрунтування рівня та ефективності підтримки аграрного сектора економіки посідає чільне місце у наукових дослідженнях. Помітний внесок у розробку методологічних і методичних питань названих аспектів зробили В.Галушко, С.Дем'яненко, С.Кваша, І.Кобута, О.Могильний, Т.Осташко, Є.Серова та інші науковці. Проте, в сучасних умовах вимагає додаткового дослідження ефективність державної підтримки сільського господарства на регіональному рівні як продовження системи регулювання макроекономічних процесів.

Постановка завдання. Мета дослідження — розробити науково обґрунтовані пропозиції і практичні рекомендації щодо вдосконалення державної підтримки сільського господарства на регіональному рівні.

Виклад отриманих наукових результатів. Розташована в мальовничому лісостепу Лохвиччина належить до тих історичних земель, довкола яких формувалась Українська держава. Значні природні ресурси, помітні історико-культурні надбання, потужний народногосподарський потенціал обумовлюють важливу роль Лохвицького району не тільки у розвитку Полтавської області, а й розбудові всієї держави.

На сьогодні Лохвиччина являє собою потужний промислово-сільськогосподарський регіон. Рівнинний рельєф, родючі ґрунти, сприятливі кліматичні умови створюють необхідні передумови для розвитку сільського господарства, що є однією з провідних галузей економіки Лохвиччини.

Важливою складовою успішного розвитку сільськогосподарського виробництва, особливо галузі рослинництва є наявність такого фактора, як земля. Земельні ресурси району становлять більше 130 тис. га, питома вага сільськогосподарських угідь становить 76,6%, у тому числі рілля — 61,6%. Основними користувачами є: в складі сільськогосподарських підприємств товариства з обмеженою відповідальністю та господарства населення. На них припадає понад 80% площі сільськогосподарських угідь (84,5 тис.га) і 83% ріллі (67,4 тис.га) відповідно.

В період з 2004р. по 2006р. в сільському господарстві

району валова продукція в усіх категоріях господарств зросла з 118,9 до 122 млн.грн, або на 2,6%. В структурі валової продукції у 2006р. по всіх категоріях господарств продукція рослинництва і тваринництва складає 62% і 38% відповідно. Частка сільськогосподарських підприємств в структурі валової продукції району протягом 2004-2006рр. практично не змінилась і складає 55-56%. За підсумками 2006р. сільськогосподарські підприємства виробили 61% валової продукції рослинництва і 47% — тваринництва, відповідно. Слід відмітити вагомий внесок у формування валової продукції тваринництва господарств населення, їх частка становила у 2006р. 53% або 24,6 млн грн., при цьому досить високими є також показники виробленої ними продукції рослинництва — 40% або 30,3 млн.грн.

Одним з головних напрямів державного регулювання в ринкових умовах господарювання є бюджетна підтримка виробників сільськогосподарської продукції Лохвицького району незалежно від їх організаційно-правової форми. На даному етапі розвитку агропромислового комплексу Лохвицького району найбільш впливовою і ефективною функцією економічного регулювання аграрного сектору економіки є бюджетна підтримка сільськогосподарських товаровиробників. За період з 2004р. по 2006р. Лохвицький район отримав бюджетну підтримку в сумі 4724,6 тис. грн., значна частина якої припадає на 2006р. (табл.). Як свідчать дані табл. в 2006р. в порівнянні з 2004р. абсолютні обсяги бюджетної підтримки сільського господарства зросли майже в 3 рази.

Проте значне зростання обсягів бюджетної підтримки суттєво не вплинуло на обсяги виробництва валової продукції сільського господарства Лохвицького району (рис.1).

Причому за діючим порядком розподілу бюджетних коштів підтримку отримують сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства. Окремі програми для підтримки особистих селянських господарств в бюджеті не передбачені. Зростання обсягів державної фінансової підтримки відбулося як за рахунок збільшення прямої бюджетної підтримки, так і за рахунок запровадження спеціальних режимів і механізмів оподаткування.

**Бюджетна підтримка сільського господарства
Лохвицького району Полтавської області**

Заходи підтримки	2004р.		2005р.		2006		2006р. до 2004 р.,%
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн.	%	
Всього виділено з бюджету у т.ч. на програми:	1028,7	100	553,9	100	3051	100	296,6
селекція в рослинництві	55,8	5,4	177,0	32,0	156,1	5	279,6
компенсація витрат з посіву озимих	354,6	34,5	x	-	1046	34,3	294,9
компенсація витрат з посіву ярих	280,0	27,2	x	-	1175	38,5	419,6
припадає на 1 га с.г. угідь	7,1	-	1,7	-	22,6	-	318,3
дотації в тваринництві	338,3	32,9	376,9	68,0	674	22,1	199,2
дотації в розрахунку на 1 гол.	2,6	-	1,2	-	2,3	-	88,5

Джерело: Власні розрахунки на підставі "Звітів Лохвицької районної державної адміністрації" за 2004р., 2005р. та 2006р.

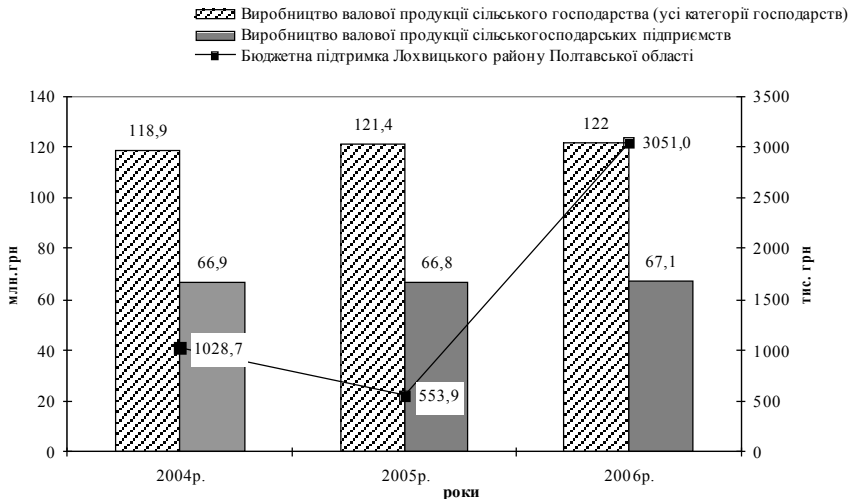

Рис. 1. Виробництво валової продукції та бюджетна підтримка сільського господарства Лохвицького району Полтавської області

Саме діючий метод ПДВ — підтримки в даний час є найбільш важливим для сільськогосподарських товаровиробників, оскільки його ефект можна вважати подвійним, з одного боку, відсутній відтік частини виручених від реалізації коштів, які спрямовуються на поточні виробничі потреби, з іншого — частина коштів повертається через дотації та отримується через бюджетне відшкодування [2]. Через механізм виплати дотацій переробними підприємствами за здане молоко та м'ясо в живій вазі сільськогосподарські товаровиробники Лохвицького району у 2006р. отримали 1314,1 тис. грн., що більше в порівнянні з 2004р. майже на 8,6%.

Таблиця 2

Показники ефективності дотацій за рахунок коштів ПДВ усім категоріям господарств Лохвицького району Полтавської області за продаж переробним підприємствам м'яса (в живій вазі) та молока

Показники	2004р.	2005р.	2006р.	2006р.до 2004р.,%
Продано худоби, тис. тонн	180,6	203,0	203,0	112,4
Вартість проданої худоби, тис. грн.	1140,4	1391,0	1161,3	101,8
Дотації за продане м'ясо, тис. грн.	206,7	259,6	232,9	112,7
Дотації на 1 тону живої маси, грн.	1144,5	1278,8	1147,3	100,2
Питома вага дотацій у вартості проданого м'яса, %	18,1	18,7	20,1	111,0
Продано молока, тис. тонн	4895,7	5923,0	4775,0	97,5
Вартість проданого молока, тис. грн.	3916,6	6238	4848,6	123,8
Дотації за продане молоко, тис. грн.	1003,1	1311,1	1081,2	107,8
Дотації на 1 тону молока, грн.	204,9	221,4	226,4	110,5
Питома вага дотацій у вартості проданого молока, %	25,6	21,0	22,3	87,1

Джерело: Власні розрахунки на матеріалах Управління статистики Лохвицького району Полтавської області

Питома вага дотацій у 2006р. у вартості проданого молока та м'яса в живій вазі склала 20,1% та 22,3% відповідно (табл. 2). Дотації і компенсації, які надаються сільгоспвиробникам на пряму, пов'язані із забезпеченням стабілізації сільськогосподарського виробництва і підвищення його ефективності, безпосередньо впливають на фінансові результати діяльності сільськогосподарських підприємств (табл. 3).

Таблиця 3

**Фінансові результати від реалізації сільськогосподарської продукції
в Лохвицькому районі Полтавської області**

Рік	Галузь	Повна собівартість, тис.грн.	Виручка, тис. грн.	Прибуток (збиток), тис грн.	Сума дотацій і компенсацій витрат із бюджету, тис.грн.	Рівень рентабельності, %	
						без дотацій	з дотаціями
2004	Всього	69900	72100	2200	1028,7	3	4,6
	в т.ч. рослинництво	57700	60800	3100	690,4	5	6,6
	тваринництво	11000	9000	-2000	338,3	-18	-15,1
2005	Всього	68500	72800	4300	553,9	6	7,1
	в т.ч. рослинництво	57300	61800	4500	177,0	8	8,2
	тваринництво	11200	11000	-200	376,9	-2	1,6
2006	Всього	67800	74300	6500	3051,0	9	14,1
	в т.ч. рослинництво	57600	62700	5100	2377,0	9	12,9
	тваринництво	10200	11600	1400	674,0	13	20,3

Джерело: Власні розрахунки на матеріалах Управління статистики Лохвицького району Полтавської області

Висновки. На підставі проведених досліджень на матеріалах Лохвицького району Полтавської області можна зробити висновок, що на даний час державна підтримка сільського господарства має важливе значення. Проте, збільшення обсягів державної підтримки не стимулює товаровиробників до зростання обсягів та ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. Тому фінансова підтримка повинна орієнтуватися на стимулювання аграрного виробництва і надаватися, в першу чергу, товаровиробникам, які забезпечують ефективне використання наявних ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Діброва А.Д. Удосконалення системи державної підтримки аграрного сектору економіки України // Вісник ХНАУ. Серія "Економіка АПК і природокористування". – 2007. – №4. – с.79-84.

2. Шиндирук І.П. Організація фінансування підприємств методами податкової підтримки // Облік і фінанси АПК. – 2006. – №7 – с.84-93